

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2024-55

24.1.2024

KLP Skadeforsikring AS

Yrkesskade/yrkessykdom - Yrkesskadeforsikringsloven (YFL)

Lærer - fotball - skudd - fall - brudd i håndledd - yfl. § 11 første ledd bokstav a.

Forsikrede fikk håndleddsbrudd under fotballspill på jobb som lærer. Skaden oppsto da en elev skjøt ballen mot mål, og forsikrede etter å ha parert skuddet, falt bakover og tok seg for med begge hender. Normalt underviste forsikrede i kunst og håndverk. Saken reiste spørsmål om hendelsen var en arbeidsulykke. Etter en gjennomgang av trygderettspraksis og rettspraksis konkluderte nemnda med at forsikredes ufrivillige fallskade måtte anses som en arbeidsulykke. Forsikrede ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede (lærer) pådro seg brudd i begge håndledd under en gymtime 28.9.20.

I skademeldingen til foretaket, ble skaden oppgitt som "*Brudd i begge håndledd*". Videre ble det gitt følgende beskrivelse av hendelsesforløpet:

(Forsikrede) er lærer og var ute med elever i skolegården og spilte fotball. Hun stod i mål, falt bakover og tok seg for med hendene. Fikk store smerter i begge håndleddene/hendene. Ble tatt med til lege og på sykehus for behandling.

I journalnotat fra fastlegen samme dag er det notert: "*SKADE I DAG ... FALT BAKOVER MED EXTENDERTE HÅNDLEDD. (...)*". Forsikrede ble henvist til akutt røntgen.

I inntakstjournal fra ortopedisk avdeling samme dag er det notert:

Aktuelt:

Spilte fotball med elever på gymtime, sto som kiper, mistet balanse og falt bakover. Tok seg for med begge armene og pådro seg bilateral distal radius fraktur. Høyre med akseptabel stilling for konservativ behandling med gips i 5 uker. På ve siden (...) indikasjon for operativ behandling og pasienten innlegges (..)

Forsikrede ble operert i venstre håndledd 30.9.20, og utskrevet fra sykehus 2.10.20.

Nav godkjente skaden "*BRUDD I BEGGE HÅNDLEDD*" som yrkesskade i vedtak av 16.10.20.

Nav innvilget arbeidsavklaringspenger med yrkesskadefordel fra 21.1.21 - 20.1.22, jf. vedtak av 8.1.21.

Etter henvendelse fra foretaket 11.10.22 opplyste forsikrede i e-post 23.10.22:

(...)

Når det gjelder selve ulykken, så skjedde det på følgende måte:

Jeg var medlærer i en gymtime- utegym- ... Det innebærer at man må delta aktivt selv i timen. ... Ingen av elevene ville stå i mål, derfor gjorde jeg det. Ungene var ivrige, og en (elev) sparket ballen hardt mot mål og meg fra 5-6 meter. Jeg parerte ballen, men slaget var så hardt at kroppen ble slengt bakover. Jeg tok "imot" bakken med begge hender bak meg, og skjønte umiddelbart at jeg hadde brukket begge håndleddene.

(...)

Foretaket avsto krav om erstatning med henvisning til at hendelsen ikke var å anse som en arbeidsulykke, jf. e-post av 28.11.22.

I e-post fra arbeidsgiver 10.3.23 fremgår:

Jeg bekrefter med dette at (forsikrede) ... ikke har kroppsøving i sin fagkrets.

Forsikrede har i det vesentlige anført at hendelsen er å anse som en arbeidsulykke etter yfl. § 11 første ledd bokstav a. Forsikrede ble truffet av en ball som brått og uventet ble skutt mot henne på relativt kort avstand. Hun parerte ballen, men skuddet var såpass hardt at hun ble dyttet over ende slik at hun falt bakover. Forsikrede tok deretter imot fallet med begge hendene bak seg. I henhold til rettspraksis har slike hendelser i en rekke sammenhenger vært ansett for å tilfredsstille lovens krav. I samsvar med dette, er på det rene at hendelsen skjedde utenfor forsikredes eget legeme, samt at den var akutt og uforutsett. Hendelsen oppfyller således kravet i det markerte arbeidsulykkebegrepet.

Subsidiært faller hendelsen innenfor det avdempede ulykkesbegrepet. Om innholdet i det avdempende ulykkesbegrepet vises det til Rt-2009-1626 avsnitt 29 og 34-35, Rt-2007-882 og Rt-2006-1642 avsnitt 36. Det er på det rene at forsikrede er lærer i kunst og håndverk og at hun ikke er gymlærer. Hun har heller ikke kroppsøving i sin fagkrets, jf. bekreftelse fra arbeidsgiver. Forsikrede ble imidlertid pålagt å delta som medlærer i gym den aktuelle dagen. Dette var således et særskilt unntak. Hun manglet erfaring i rollen. Hendelsen med skuddet involverte en hastighet og kraft som av den grunn kom uventet på forsikrede, og som igjen førte til at hun falt. Dette er momenter som også skal tillegges vekt ved vurderingen av om det foreligger et avvik eller ikke. Det å delta som medlærer i gym anses som et stort avvik fra normal arbeidsprosedyre for forsikredes del. Foretaket har i dette tilfellet hoppet bukk over den relativiseringen av ulykkesbegrepet som fremgår av Rt-2006-1626. Det er både urimelig og usaklig å sammenholde forsikredes tilfelle med hva som muligens hadde blitt utfallet i en sak med en profesjonell fotballspiller. Forsikrede kan heller ikke se at foretakets øvrige henvisninger er relevante for forsikredes sak, all den tid fallet ikke var forårsaket av forsikredes egen fart og bevegelse, men som følge av at hun ble truffet av et hardt skudd med ball og måtte ta seg for. Tenkes skuddet bort, hadde heller ikke fallet skjedd.

Det anses uomtvistet at de øvrige vilkårene for erstatning er oppfylt. Forsikrede krever yrkesskadeerstatning og dekning av sakens omkostninger.

Foretaket har i det vesentlige anført at hendelsen ikke er å anse som en arbeidsulykke, jf. yfl. § 11. Ved bevisvurderingen legger foretaket, i tråd med Høyesteretts anvisninger, særlig vekt på tidsnære nedtegnelser slik disse fremkommer i journaldokumentasjonen. Slik hendelsen er beskrevet, oppfyller den ikke kravet i det markerte arbeidsulykkebegrepet. Det skjedde ikke noe plutselig og uventet i det ytre i forbindelse med fallet. Hun mistet balansen og falt bakover. Følgelig var det ingen ulykke. Selv om en legger til grunn opplysningene fra forsikrede 23.10.22, om at ballen ble sparket mot mål der hun sto som keeper, kan ikke dette anses som en plutselig og uventet ytre hendelse. Det å sparke ballen på mål er en naturlig del av ballspillet. Det samme gjelder det å redde ballen når man er keeper. Skaden skyldes forsikredes egen bevegelse. Om forståelsen av ulykkesbegrepet vises det til Rt-2006-1642 avsnitt 36 og 32, Rt-2009-1626 og LG-2020-87392, samt FinKN-2023-340, FinKN-2021-597 og FinKN-2020-130.

Hendelsen oppfyller heller ikke kravet i det avdempede arbeidsulykkebegrepet. Det var ikke knyttet spesielle risikomomenter til eller noe ekstraordinært ved det som skjedde i gymtimen. Forsikrede er ansatt som lærer, og det å vikariere i andre fag enn kunst og håndverk – eller være med å assistere andre lærere i andre fag – må anses å ligge innenfor rammen av hennes normale

arbeid.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken gjelder krav om erstatning under yrkesskadeforsikringsloven, og reiser spørsmål om et ufrivillig fall bakover 28.9.20 er en skadehendelse som er omfattet av arbeidsulykkebegrepet i yrkesskadeforsikringsloven § 11 første ledd bokstav a, jf. folketrygdloven § 13-3 andre ledd.

Begrepet arbeidsulykke i yfl. § 11 første ledd bokstav a skal forstås på samme måte som i ftrl. § 13-3, jf. Ot.prp.nr. 44 (1988–1989) s. 89. I ftrl. § 13-3 annet ledd defineres to ulike kategorier arbeidsulykker: det markerte ulykkesbegrep ("en plutselig eller uventet ytre hending") og det avdempede ulykkesbegrep ("en konkret tidsbegrenset ytre hending som medførte en påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til det som er normalt i vedkommendes arbeid").

For nemnda er spørsmålet om ufrivillig fall bakover (det ytre hendelsesforløpet) kan anses som en arbeidsulykke etter det markerte ulykkesbegrepet.

Nemnda ser først på arbeidsulykkebegrepet generelt, og deretter hvordan fallulykker skal vurderes i lys av det markerte arbeidsulykkebegrepet.

Spørsmålet om hvordan de enkelte vilkårene under det markerte arbeidsulykkebegrepet skal forstås, er behandlet av Høyesterett en rekke ganger.

"Plutselig" er et vilkår som skal avgrense mot skader som utvikler seg over noe tid. Typisk eksempler på skader som ikke anses å falle inn under arbeidsulykkebegrepet er slitasjeskader og andre belastningsskader, jf. Rt-2005-1757 (Skyggekjennelsen) avsnitt 40. "Ytre" er i ulykkesammenheng et vilkår som er ment å avgrense mot "indre svikt", som typisk skyldes forsikredes sykdom eller egen tilstand. I den såkalte Skyggekjennelsen, inntatt i Rt-2005-1757, uttalte førstvoterende bl.a. følgende om hvordan kravet til "ytre hending" skal forstås:

"Det er normalt et kjennetegn ved en ulykke at det foreligger en ytre begivenhet som inntreffer uventet og plutselig. Uttrykket "ytre begivenhet" har således lenge vært benyttet som ledd i definisjonen av "ulykke" i vilkårene for ulykkesforsikring. Med "ytre" siktes i denne forbindelse til at det må ha skjedd noe utenfor den skadedes legeme. Det er likevel ikke noe vilkår at det skal ha inntruffet noe helt uavhengig av den forsikredes person, se Selmer: Forsikringsrett, 2. utgave (1982), s. 257. Selmer fremholder at det endog er tilstrekkelig at den skadedes kropp er "det eneste som beveger seg i hendelsesforløpet: Hun snubler i en sten, glir utenfor en skrent, eller faller i vannet og synker", jf. avsnitt 47.

I forlengelsen av det siterte tekststedet i dommens avsnitt 47, uttaler Selmer at

"Kravet om en "ytre begivenhet" kan kanskje omskrives med at det må ha skjedd noe som innvirker skadelig på den forsikredes kropp, og som en utenforstående kan iaktta" (Selmer, Forsikringsrett (1986) s. 257).

Rettsoppfatningen i rettspraksis og rettsteori synes å være at det ikke er et vilkår at den "ytre" begivenhet har inntruffet helt uavhengig av forsikredes egen person. En tilsvarende forståelse av rettstilstanden er også lagt til grunn av lagmannsretten i LB-2023-58557. Nemnda vil i det videre bygge på en tilsvarende forståelse av kravet til "ytre hending".

Nemnda går i det følgende over til å se nærmere på hvordan ufrivillig fall bakover skal vurderes under arbeidsulykkebegrepet.

Både i høyesterettspraksis og i lovforarbeidene er det lagt til grunn at praksis fra Trygderetten skal tillegges stor vekt ved tolkning av folketrygdloven, jf. NOU 1988:6 s. 73 og Rt-2006-1642 (Fotballspillerdommen) hvor førstvoterende uttaler "[d]en nærmere presisering av hva som ligger i "arbeidsulykke" har over lang tid vært utviklet gjennom trygdemyndighetenes vedtak, rundskriv og

Trygderettens avgjørelse, som tillegges dels betydelig vekt, jf. eksempelvis Rt-2000-220 på s. 228 og Rt-2005-1757 avsnitt 45" (avsnitt 34). Se også Rt-2005-1757 (Skyggekjennelsen) avsnitt 40-45, Rt-2007-882 (Pallekjennelsen) avsnitt 32 og Rt-2008-1646 (Bolteløftdommen) avsnitt 32.

Etter nemndas oppfatning vil fallskader ofte ligge i kjernen av arbeidsulykkebegrepet både etter eldre og nyere trygderettspraksis. I den såkalte Skyggekjennelsen, jf. Rt-2005-1757 viser førstvoterende hvordan Trygderettens praksis er sammenfattet i forarbeidene til loven, nærmere bestemt NOU 1988:6, s. 36:

"I praksis blir den markerte ulykkeshendelsen som at skadede har falt, glidd eller snublet tillagt vesentlig betydning. Dersom den skadevoldende hendelse fremtrer som uventet eller uforutsett med en viss plutselighet, blir skaden som derved voldes godkjent som yrkesskade uten hensyn til om man egentlig kan si at påkjenningen ligger utenfor arbeidets alminnelige ramme, f.eks. når en bygningsarbeider skader seg i forbindelse med at han glir på leire eller sne" (avsnitt 36).

I relasjon til arbeidsulykkebegrepet har det etter nemndas oppfatning skjedd en viss utvikling i trygderettspraksis hva gjelder forståelsen av hvordan fallulykkene skal vurderes, og da særlig i relasjon til kravet om "ytre begivenhet", som synes noe oppmyket. I denne sammenhengen kan det vises til rundskriv til ftrl. Kapittel 13 Yrkesskadedekning R13-00 fra Nav pkt. 3.5, hvor det uttales at "Trygderetten *har senere godkjent* en rekke tilfeller hvor skaden skyldtes fall på samme plan, uten noen påviselig ytre påkjenning. I samsvar med dette er *praksis omlagt* slik at et hvert fall skal anses som en arbeidsulykke. Dette gjelder også fall som skyldes sykdom eller et illebefinnende". Som påpekt av lagmannsretten i dom LB-2023-58557, viser konsistent praksis fra trygdemyndighetene de siste 20 årene at fallulykker under arbeid skal anses som en arbeidsulykke, jf. TRR-2020-2470, TRR-2014-2971, TRR-2011-1040, TRR-2004-3189 og TRR-2002-142. Det gjelder både fall på samme plan, og fallulykker som skyldes sykdom eller illebefinnende. I tråd med rettsutviklingen mener nemnda at det er behov for justering av egen praksis om fallulykker (jf. 2016-057, 2016-229 og 2017-394). Nemnda vil i det følgende legge seg på samme forståelse av hvordan fallulykker skal vurderes under arbeidsulykkebegrepet, som følger av nevnte rettspraksis.

I nærværende sak vikarierte forsikrede i en gymtime i 4. klasse på barneskolen, hvor hun til vanlig arbeider som kunst- og håndverkslærer. Nemnda legger til grunn at det er ikke tale om en idrettsskade. Slik saken er opplyst for nemnda har forsikrede mistet kontrollen, da hun skulle parere en ball mens hun stod i mål under gymtimen, og ufrivillig falt bakover. Skaden oppstår som følge av at hun tar seg for i fallet, og pådrar seg dobbelt håndleddsbrudd. Et ufrivillig fall bakover er en typisk fallskade, og skaden i seg selv vitner om en plutselighet og kraft i fallet, som tilsier at det er tale om en uventet hending og en uvanlig belastning i forsikredes arbeid som barneskolelærer, med kunst- og håndverk som fagområde. Etter nemndas syn er skadehendelsen omfattet av arbeidsulykkebegrepet i yrkesskedeforsikringsloven § 11 første ledd bokstav a, jf. folketrygdloven § 13-3 andre ledd. På samme måte som Høyesterett og lagmannsretten, har nemnda støtte for sin rettsoppfatning i nyere trygderettspraksis.

Bransjerepresentant Giertsen, har følgende særmerknad:

Jeg er enig i resultatet og den konkrete begrunnelsen i aktuelle sak. Jeg vil imidlertid legge inn en reservasjon hva gjelder formuleringene om kursendring på den generelle rettsanvendelsen. Etter mitt syn er det ikke grunnlag for denne generelle kursendringen som nemnda for øvrig tar til orde for. Da dette ikke har betydning for resultatet i denne saken, ser ikke jeg behov for å gå nærmere inn på ulikhetene i de generelle standpunktene.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Forsikrede gis medhold.

Ved behandlingen deltok Birgitte Hagland (leder), Tonje Giertsen (bransjerepresentant), Jon Einar Martinsen (bransjerepresentant), Borgar Sandvik (forbrukerrepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).